

درسنامه دانشگاهی فارسی عمومی

نام مؤلف:

دکتر فاطمه دهخدايي تفتي

انتشارات سراج افروز

درسنامه دانشگاهی فارسی عمومی

✱ تألیف: دکتر فاطمه دهقانی تفتی

✱ ناشر: سرافراز

✱ تعداد صفحات: ۱۴۲ صفحه

✱ نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

✱ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۴۰۹-۸

✱ شمارگان: ۲۰۰ جلد

✱ قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

کلیه مقوق برای مولف محفوظ است.

سرشناسه

دهقانی تفتی، فاطمه، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدید آور

درسنامه دانشگاهی فارسی عمومی / مولف فاطمه دهقانی تفتی.

مشخصات نشر

کر: سرافراز، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری

۱۴۱ ص.

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۴۰۹-۸:

وضعیت فهرست نویسی

فیا:

موضوع

ادبیات فارسی - راهنمای آموزشی (عالی)

موضوع

(Persian literature -- Study and teaching (Higher

موضوع

شعر فارسی -- مجموعه‌ها

موضوع

Persian poetry -- Collections :

موضوع

نثر فارسی -- مجموعه‌ها

موضوع

Persian prose literature -- Collections :

رده بندی کنگره

۳۱۳۳PIR :

رده بندی دیویی

۷/۰فا۸ :

شماره کتابشناسی ملی

۵۸۲۲۳۶۴ :

مرکز بخش: نمایشگاه و فروشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی خوارزمی

کرج - رجائی شهر - بلوار مؤذن شرقی - روبروی بانک ملی دانشگاه آزاد - بلاک ۳۲

تلفن: ۰۲۶-۳۴۴۲۱۵۹۵-۳۴۲۱۱۶۲۸-۳۴۲۱۰۸۱۵

WWW.ketabekharazmi.com

پیشگفتار

ادبیات عرصه بسیار گسترده است که از آغاز حیات بشر و اقوام ملل مختلف شروع شده و آیینی تمام نما، رخاها، تحولات فکری، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی بشر است که بازتاب آن در هر دوره ای با آثار شاعران و نویسندگان گرانقدر گره خورده است. شاعران به لطف طبع و احساسات دقیق و مستند، حیره دست با قدرت و اندیشه و نیروی تخیل و به کارگیری بدیع زبان، جلوه و معنای خاصی را کلام بخشیده اند و با نفوذ در فکر و جان خواننده آنان را در غم و شادی خود شریک کرده اند و گاه با ارائه آثار ادبی چون شعر و ترانه فیلم نامه، داستان، رمان، نمایشنامه و... علاوه بر عارفانه، احساس آگاهی و افکار و تجربیات خود را منتقل کرده و جامعه را همدل و متحد ساخته و موجب پیشرفت های بزرگ مادی و معنوی شده اند، بدین طریق گاه چنان تاثیر ماندگاری بر جان گذاشته اند که موجب دگرگونی و تعالی اخلاق و فرهنگ نسل ها شده اند.

کتاب حاضر هم به نوعی شناساننده آثار ارزشمند فرهنگ و ادب ایران زمین و نشان دهنده تاثیر فرهنگ اسلامی بر آثار ادبی است. این کتاب شامل پنج بخش است که در بخش اول به تعاریف شعر، بیت، قافیه، پیوند شعر و موسیقی و کلیات است؛ در بخش دوم، انواع قالبهای شعری مانند قصیده، غزل، مثنوی و... آورده شده است همراه با مثالهایی از دیوان شعرای گرانقدر گذشته و حال. بخش سوم کتاب به نثر و حکایت پرداخته شده است. در این بخش هم، سعی شده است از تعداد محدودی از حکایتهای تاریخی و نثرهای مهم گذشته، نمونه هایی در متن کتاب گنجانده شود. در بخش چهارم به صورخیال و صنایع

بدیعی پرداخته شده همراه با نمونه های متعدد، و در بخش آخر کلیات نگارش، شامل: درست بنویسیم، گزارش نویسی و انواع نامه های اداری و یخشنامه و... صحبت شده است.

امیدوارم کتاب حاضر بستری باشد برای آشنایی، تمرین و ممارست دانشجویان عزیز و زمینه های هرچه بیشتر علاقه مندی آنها را با زبان و ادب فارسی فراهم آورد؛ همچنین امید است که تمام نقص ها و کاستی های کتاب را با مراجعه به متون اصلی جبران نمایند، و در پایان از دوستان و تعدادی از دانشجویان دانشکده هنر و جهاد دانشگاهی که زحمت تایپ این مجموعه را بعهده داشته اند صمیمانه تشکر می کنم. همچنین از خانواده و همسر عزیزم که همیشه همراه و مشوق من بوده اند کمال تشکر را دارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	شعر
۲	موسیقی شعر
۲	شعر و موسیقی و پیوند آن دو
۴	تأثیر موسیقی
۶	عروض
۷	بیت و مصراع
۷	قافیه
۸	نقش قافیه در شعر
۹	ردیف
۹	نمونه ردیف فعلی
۹	نمونه ردیف اسمی
۱۰	نمونه ردیف حرفی
۱۰	مطلع و مقطع
۱۰	تخلص
۱۰	فرد - مفرد
۱۱	قالبهای شعری
۱۳	قصیده فرخی سیستانی

۱۳	ایوان مداین
۱۵	تمثیل در جنگ ژاپن و روس
۱۶	پرند نیلگون
۱۶	غزل
۱۸	چند غزل از حافظ
۲۰	گریزان
۲۱	ظهیرالدین فایز
۲۳	دزدیدن مارگیر، مار را از مارگیری دیگر
۲۳	محمود و ایاز
۲۴	مناظره خسرو با فرهاد
۲۵	خسرو و شیرین نظامی
۲۵	حکایت جُنید و سیرت او در تواضع
۲۶	حکایت ابراهیم علیه السلام
۲۷	قطعه
۲۸	مادر
۲۹	چند قطعه از پروین اعتصامی
۳۱	رباعی (چهارگانی)
۳۲	چند رباعی از خیام
۳۳	دوبیتی
۳۳	چند دو بیتی معروف از باباطاهر

۳۴	چند دوبیتی از فایز دشتستانی
۳۴	نمونه‌های دیگر از رباعی یا دو بیتی
۳۴	ترجیع بند
۳۶	ترکیب بند
۳۶	مسمط
۳۷	قالیهای نوین
۴۵	حکایات کنه از گلستان سعدی
۴۷	برتری علم از مال
۴۷	ریا
۴۸	آزار خلق
۴۸	عبرت
۴۸	جور استاد
۴۹	نظامی
۵۱	بررسی رفتار عاملان و وزیران
۵۱	شکستن زنی بس فخر نباشد
۵۲	پرویز و بهرام چوبین
۵۳	در حقوق صحبت
۵۴	داستان سه انباز راهزن
۵۵	شناخت قدر نعمت خدا
۵۵	درفزونی طاعت، غوکی در جوار مارزیست

۵۶	غوکی که در جوار ماری می‌زیست
۵۶	خشیشخانه هرات
۵۷	داستان آفرینش آدم
۵۹	زاهد وراسو
۶۱	الف: تعریف داستان به معنای امروزی
۶۱	ب: فرق داستان کوتاه بارمان
۶۲	فرق داستان با افسانه و حکایت
۶۲	نخستین داستان نوبل از ایران
۶۵	علم بدیع
۷۲	واج آرایی (نغمه حروف)
۷۳	موازنه - مماثله
۷۴	ترصیع
۷۴	ردالعجز علی الصدر
۷۵	ردالصدرالی العجز
۷۶	ردالقافیه
۷۶	طرد وعکس
۷۶	ذوقافیتین
۷۷	مُلَمَّع
۷۹	تسنيق الصفات
۸۰	تلمیح

۸۱	حشو
۸۲	آرایه های معنوی (بدیع معنوی)
۸۴	تشبیه
۸۴	ارکان تشبیه
۸۵	قرینه
۸۶	ارکان استعاره
۸۷	استعاره تشبیه یا بالکنایه (اضافه استعاری)
۸۷	ابیاتی از ادیب پیشاوری
۸۸	استعاره انسان مدار تشبیه
۸۹	نمونه های دیگر استعاره محبّه از دیوان ادیب پیشاوری
۸۹	مجاز
۸۹	ابیاتی از ادیب پیشاوری
۹۰	علاقه حال و محل
۹۱	کنایه
۹۲	مثل (ضربالمثل)
۹۳	تفاوت کنایه و مثل
۹۴	درست بنویسیم
۹۴	ویرایش و درستی نویسی
۹۴	انواع ویرایش
۹۵	ویرایش فنی

- ویرایش زبانی ۹۵
- ویرایش محتوایی - ساختاری ۹۵
- واژه‌های اضافه و بی‌نقش را به کار ببریم ۹۶
- جمله‌های روشن و گویا بنویسیم ۹۶
- تعبیر درست و بدون تکلف به کار ببریم ۹۷
- گفتار را از نوشتاری جدا کنیم ۹۷
- جمله‌های کوتاه بنویسیم ۹۸
- چند جمله را به یک فعل حال جمله ندهیم ۹۸
- اگر می‌شود فارسی را ساده نوشت عربی و پیچیده ننویسیم ۹۹
- جمله را فدای کوتاه کردن آن نکنیم ۹۹
- شکسته‌نویسی نکنیم ۱۰۰
- جمله را به هم نریزیم ۱۰۱
- از فعل‌ها درست و به‌جا استفاده کنیم ۱۰۱
- زمان فعل‌ها باید حتماً با هم تطابق داشته باشند ۱۰۱
- شیوه‌ی دستور تاریخی را استفاده نکنیم ۱۰۱
- جمله را بیهوده مجهول نسازیم ۱۰۲
- فارسی را با عربی جمه نکنیم ۱۰۲
- صفت را به خاطر اسم مؤنث نکنیم ۱۰۳
- مصدر جعلی ساختن با «یت» اشتباه است ۱۰۳
- ال، در فارسی کاربرد ندارد ۱۰۳

- ۱۰۳ را، باید پس از مفعول بیاید
- ۱۰۴ «تا» و «الی» با هم نمی آیند
- ۱۰۴ مترجم گرامی، اینقدر ننویس: «یک»
- ۱۰۴ صفت تفضیلی فارسی و عربی را با هم نیامیزیم
- ۱۰۴ وابستگی با حرف ربط نمی شود
- ۱۰۴ قید فارسی را با دستور عربی نسازیم
- ۱۰۵ ضمیر را با حرفش در یک جا نیاوریم
- ۱۰۵ فارسی را پاس بذاریم
- ۱۰۵ در جمله از دو واژه‌ی پرسشی استفاده نکنیم
- ۱۰۵ برخی فعل‌ها حرف اضافه‌ی ویژه‌ی خود را می‌خواهند
- ۱۱۴ ترکیب‌های عربی
- ۱۱۸ کسره نقش نمای اضافه و وصفی
- ۱۱۹ راجب
- ۱۱۹ متنابه
- ۱۱۹ ماجرای ترجیح و توجیه
- ۱۱۹ گذاشتن و گزاشتن
- ۱۲۰ خاستن و خواستن
- ۱۲۶ املاي صحیح کلمات پر کاربرد فارسی
- ۱۲۹ کلمات پر کاربرد مشتق، مرکب، دوبخشی و چند بخشی
- ۱۳۰ املاي کلمات متشابه

۱۳۳	تعاریف
۱۳۴	انواع نامه ها
۱۳۵	اجزای نامه و نحوه تنظیم آن
۱۳۶	مزایای استفاده از کاغذهای استاندارد
۱۳۶	گزارش نویسی
۱۳۸	اجزای گزارش و نحوه تنظیم آن
۱۳۹	رزومه نویسی
۱۴۱	منابع